

Titel: IX.

Citation: "IX.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968*.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g02-shoot-d1e173211/facsimile.pdf> (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

hvilken Ret da ikke vilde være blot for Adelige, men for Alle. Det er en almindelig Interesse hos flere og mindre Glemte, at deres Gien- dom kan confereres i deres Familie, det er en Interesse, der har gjort sig gjældende først og fremmest, som den større Gienkomme, det er en Opretholdelse af Tilværelsen og god Husholdning, der ligger i, at man kan bestemme, hvorledes det skal forholde sig med Gensidig- heden efter Gensidig, og at den, der engang har den Phantasi og smag, at Gienstanden skal blive hos hans Efterkommere, kan faae dette opnaaet. Jeg vilde aldrig anfæ det gavnligt, at et Lovud- gaaet som Lovens 5-2-63, efterat det engang var foreskrevet for ud af Kraft, igjen optoges; men det kunde vel være andre Bestemmelser og Betingelser, hvorunder det kunde være hensigtsmæssigt at tilstaae Familiegjæftek Oprettelse, men jeg vil dog ikke indlade mig derpaa, siden min egentlige Hovedindvending mod Paragraphens Oprettelse alene ligger deri, at jeg finder det urigtigt at indskrænke en Mængde dets i almindelige Interesser, der i enkelte Indskrænkninger indskrænkede Bestemmelser, som efter deres Natur hellere maatte over- lades til en tilkomende Lovgivning. Hvad de nærværende Ridskom- misser og Stambusens Ophævelse angaar, foreskriver det mig, at Udvælgets Forslag kunde foretrække Bestemmelserne mere end Lovud- gaaet; efter dette vil det ikke være muligt, at de kunne opføres, uden at det fæle med alle Berettigede Samtykke, men det vilde være ikke blot de nærværende Bedrøvede og Arvinger, men ogsaa de tilkomende Generationer. Overalt, hvor der er Spørgsmaal om at bestemme Regret med Hensyn til Stambus og Lovudgaaet, er det ikke blot Spørgsmaal om Slagten, der nu er til, men ogsaa om den tilkom- mende, i alle Tilfælde, hvor der er Uvædsel, vil Samtykke ikke paa deres Begne kunne gjøres af deres Børger, hvorhos jeg vil bemærke, at med Hensyn til Lehn har ogsaa Staten en særdeles Interesse deri, paa Grund af den Gjenstand, som Kongen eller Staten har, hvis Familien skulle udgaa. Jeg tror derfor, at der neppe ligger noget mere fornuftigt for dem, der ønske at conferere Stambus, i Udvælgets Forslag end i den Bestemmelse, der findes i Udsætt, hvorimod jeg paa den anden Side maa tilstaae, at det er ad- naad en Afgang, vil det maade ved en ny Lov være udbredt, thi den nærværende Bestemmelse i Udsætt ligger ogsaa af en Dunsel- selskab, fordi man ikke ved, hvorledes det skal forholde sig med „beret- tige“, om det blot skal være den nærværende Generation, eller ogsaa den tilkomende, og altsaa ikke kan anvendes uden naar Familien er sluttet, og efter Forholdenes Natur ingen nye Arvinger kunne ventes.

Grundtvig: Den ærte Ordfører behjælte mig for, at jeg ikke havde hørt hvad han sagde, men det maa da være kommet deraf, at han ikke var forstod, hvad jeg sagde, thi hvad jeg sagde, det var, at hans Ord, som jeg vil ikke har hørt seil, være, at naar Ud- vælgets havde foreskrevet, at det ved Lov skulle ordnes, hvorledes disse Lehn ganske kunne overgaae til fri Gienkom, da laa deri, at blandt Andet maatte ogsaa de Berettigede Samtykke erbyrdes; det var blot det, jeg sagde.

Ordføreren: Deri har den ærte Rigsdagsmand hørt seil, som det vil sees af Rigsdagsprotokollen.

Grundtvig: Ja man kan dog ikke se deraf, hvorledes jeg har hørt her.

Fiskerling: Jeg tror, den 3die Deputerede for Kjøbenhavn (Ordfør.) har fundet for lidet i Udsætt, idet han har sagt for meget; om jeg har forstaaet ham rigtigt, har han i Ordene „de nu bestaaende kunne med alle Berettigede Samtykke overgaae til fri

Gienkom“ sagt, hvorledes disse Berettigede skulle kunne finde ud af det. Men det tror jeg seil ikke er Ordførers Mening. Den Mening er kun, siger jeg, at det, at for Fremtiden er det ikke Sla- tens Gjenlig at sætte Hæft til at have den, men hvorledes de Bed- kommende kunne tilrette dermed, overfører den til dem selv, det man haaber, at det vil være den nærmeste Ret til Opløsningen af disse Forhold. Det er dog meget tænkeligt og rimeligt, at Stambusbe- siderne, der ere komne til at holde Hæft Hæft, end de kunne delte, kunne ønske at komme ud af det, og at de derfor som et Middel her- til isærligt vilde drøve paa at faae Stambusens ophævelse og paa, at en Lov derved kan komme frem. Det, der her saar, forhindrer ikke, at der kan komme en Lov, som altsaa opløser Stambus og Rids- kommisser, men det erklærer kun, at for Fremtiden for Statens Bed- kommende ere Stambus og Ridskommisser af ingen Betydning. Man maa huske paa, at Stambus og Lehn ere i sin Tid bleve til, fordi man troede, det var nyttigt for Staten; man troede, at de større Lehnbesiddere ved de store Indtægter, de fik, kunde udføre Statens Tjeneste for Intet, og en af de Grunde, hvorfor man kommer til at ønske at afløse dem, er, at disse Mand have opført at udføre Sla- tens Tjeneste for Intet; de have dannet sig til ikke alene at bruge deres store Indtægter for sig selv, men ogsaa at lade sig betale af Staten, naar de udføre Tjenester for den. Da man nu ser, at dette tilsligede Formaal ikke længere naaes og ikke hensigtsmæssigt kan naaes, maa man komme til at opføre denne Indtægt igjen; og naar den første ærte Læser (Jensen) har sagt, at det kunde være usælskeligt, at den nærværende Konge som til at sige Ret til hvad hans Forfædre havde sagt Ja til, da tror jeg, at denne Indvending ikke kan bestaae, thi det er neppe Kongens daglige Beskæftigelse at sige Ret til hvad dets Forfædre havde sagt Ja til; dette er en af dets vigtigste daglige Beskæftigelse (Katter), og det er ofte Ulyk- ten, at de have forstaaet, indstaaet at sige Ret; jeg mener, at dets Forfædre gjerne kunne have haft god Grund til at sige Ja, men det Ja, som var et godt Ja dengang, behøver nu ikke længere at være det. En af de væsentlige Grunde mod Stambus er det, naar man ser det fra Oprettelses Standpunkt; thi det er et Motiv til en seil Oprettelse, at en Dræng ser, at, hvor stor en Stumper han end bliver, vil han dog blive en formuende Mand.

Ordfør. Det foreskriver mig, at hvad den sidste ærte Læser sagde betræffer hvad jeg har sagt, at Bestemmelserne i § 79 ikke inde- holder en saadan Beti til Stambus og Lehn Opløsning som den, der ligger i Udsætt, thi han indrømmer, at man ikke vil kunne komme til at faae dem ophævede ved Paragraphens Bestemmelser, men siden opnaae en Stræben efter at faae dem ophævede, og at der kunde udfaae en ny Lov; men det vilde være en længere Ud- sættelse af Sagen. Jeg tror, at Bedrøvede af saadanne Gienkomme vilde seil sig fornuftige derved, at der toges en Beslutning, hvor- efter der skulle udfaae en Lov om Stambus og Ridskommissers Opløsning i den nærmeste Tid, og at de vilde seil sig mindre fornuftige, dersom det vedtoges under den Betingelse, at Alle deri ere enige, og det derved blev overladt til Fremtiden, hvorvidt der kunde blive baaet Afgang til at faae dem ophævede ved et saadant Sam- tykke.

Grundtvig: Jeg vil blot forstodde mig det Mindringfors- lag, at der isærligt „alle Berettigede“ maatte sættes „de nærmest Berettigede“.

(Ordfør.)